

ΑΡΧΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

(ΥΠΟΘΕΣΗ ΑΡ. 77/2008(2))

ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΠΑΡΑΒΑΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟ ΣΤΑΘΜΟ «ΜΕΓΑ»

Ημερομηνία Απόφασης: 23 Σεπτεμβρίου, 2009

Ενώπιον: κ.κ. Νίκου Παπαϊωάννου, Προέδρου, κ. Ανδρέα Ιωάννου, Αντιπροέδρου, κ. Άντρου Μιχαηλίδη, κ. Μαίρης Κουτσελίτη, κ. Ανδρέα Κωνσταντινίδη, Μαρίας Δωρίτη και κ. Άλεξ Ευθυβούλου, Μελών.

ΑΠΟΦΑΣΗ

Στην παρούσα υπόθεση η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου εξετάζει αυτεπάγγελτα τις από μέρος του σταθμού πιθανές παραβάσεις των **Κανονισμών 21(5), 21(6) και 22(1)** των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών (Κ.Δ.Π. 10/2000).

Οι πιο πάνω Κανονισμοί αναφέρουν:

21(5) Οι σταθμοί έχουν την ευθύνη να διασφαλίζουν ότι οι τηλεθεατές ή ακροατές είναι πάντοτε ενήμεροι σχετικά με το περιεχόμενο του προγράμματος που παρακολουθούν.

21(6) «Οι σταθμοί εξασφαλίζουν όπως τα προγράμματα τα οποία μεταδίδονται εντός οικογενειακής ζώνης είναι κατάλληλα για όλο το κοινό, συμπεριλαμβανομένων και των παιδιών κάτω των δεκαπέντε ετών».

22(1) Με βάση τα κριτήρια που αναφέρονται στους παρόντες Κανονισμούς δίνονται προειδοποιήσεις σχετικά με τη φύση της εκπομπής, είτε αυτή

βρίσκεται χρονικά εντός της οικογενειακής ζώνης είτε εκτός. Η προειδοποίηση αυτή έχει τρεις μορφές –

(α) Γραπτή προειδοποίηση στον ημερήσιο τύπο και στα ραδιοτηλεοπτικά περιοδικά

(β) ακουστική (λεκτική) πριν από την έναρξη της εκπομπής

(γ) οπτική, με οπτική ένδειξη κάθε δέκα λεπτά στο κάτω αριστερό μέρος της οθόνης ως εξής:

- (i) (K) σε παρένθεση χρώματος πράσινου για προγράμματα κατάλληλα για γενική παρακολούθηση».*
- (ii) (12) σε παρένθεση χρώματος κίτρινου για προγράμματα ακατάλληλα για άτομα κάτω των δώδεκα ετών*
- (iii) (15) σε παρένθεση χρώματος μπλε για προγράμματα ακατάλληλα για άτομα κάτω των δεκαπέντε ετών*
- (iv) (18) σε παρένθεση χρώματος κόκκινου για προγράμματα ακατάλληλα για άτομα κάτω των δεκαοκτώ ετών*
- (v) (A) σε παρένθεση για προγράμματα έντονου ερωτικού περιεχομένου».*

Κατόπιν σχετικής απόφασης η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου με επιστολή της ημερομ. **5.11.2008** έθεσε ενώπιον του σταθμού τις διερευνώμενες παραβάσεις για οποιεσδήποτε εξηγήσεις ή/και παραστάσεις, εντός 14 ημερών από τη λήψη της συγκεκριμένης επιστολής και κάλεσε τους εκπροσώπους του σταθμού να δηλώσουν κατά πόσο επιθυμούν να παρευρεθούν κατά την εξέταση της υπόθεσης.

Επιπλέον, στην εν λόγω επιστολή τονίστηκε ότι σε περίπτωση που δεν ληφθεί οποιαδήποτε απάντηση μέσα στην καθορισμένη προθεσμία, η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου θα είναι υποχρεωμένη να προχωρήσει στη λήψη απόφασης χωρίς την απάντηση του σταθμού.

Οι διερευνώμενες παραβάσεις που τέθηκαν υπόψη του σταθμού εκτίθενται στα πιο κάτω υποστοιχεία:

1. Στις **7.9.2008**, μεταξύ των ωρών **16:15** και **18:00**, κατά τη διάρκεια του επεισοδίου της ελληνικής σειράς «**Ο Μεγάλος Θυμός**», το οποίο έφερε τη σήμανση **(K)**, μεταδόθηκε **σκηνή δολοφονίας**, χωρίς ο σταθμός να

διασφαλίσει ώστε **οι τηλεθεατές να είναι ενήμεροι σχετικά με το περιεχόμενο** του προγράμματος που θα παρακολουθούσαν, κατά παράβαση του **Κανονισμού 21(5)** των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π. 10/2000).

Συγκεκριμένα, σε μια σκηνή του επεισοδίου, ο γιος της πρωταγωνίστριας συναντά την ίδια μαζί με τον εραστή της στο δωμάτιο ενός ξενοδοχείου. Ο γιος ανασύρει πιστόλι και απειλεί να σκοτώσει τον εραστή της μητέρας του. Μετά από έντονη λογομαχία ανάμεσα στους δυο άντρες, ο γιος πυροβολεί προς το μέρος του εραστή, η σφαίρα ωστόσο βρίσκει τη μητέρα του, η οποία προσπαθώντας να προστατεύσει τον αγαπημένο της, μπαίνει μπροστά του. Τότε, η γυναίκα κτυπημένη και αιματωμένη στο σημείο του θώρακα, σωριάζεται στο πάτωμα, ενώ επικρατεί πανικός ανάμεσα στους δυο άντρες και στους υπόλοιπους συγγενείς, που κατέφθασαν στον τόπο του εγκλήματος. Η γυναίκα φαίνεται να ξεψυχά αρθρώνοντας κάποιες τελευταίες λέξεις, ενώ στα επόμενα κοντινά πλάνα που ακολουθούν, εμφανίζεται το πρόσωπο της νεκρής πια γυναίκας να είναι ατάραχο με τα μάτια ανοικτά.

2. Στις **7.9.2008**, μεταξύ των ωρών **16:15 και 18:00**, μεταδόθηκε εντός οικογενειακής ζώνης το επεισόδιο της ελληνικής σειράς «**Ο Μεγάλος Θυμός**», το περιεχόμενο του οποίου δεν ήταν κατάλληλο για όλο το κοινό, συμπεριλαμβανομένων και των παιδιών κάτω των δεκαπέντε ετών, κατά παράβαση του **Κανονισμού 21(6)** των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π. 10/2000).

Ισχύουν τα γεγονότα του υποστοιχείου 1.

3. Στις **7.9.2008**, μεταξύ των ωρών **16:15 και 18:00**, κατά τη διάρκεια του επεισοδίου της ελληνικής σειράς «**Ο Μεγάλος Θυμός**», μεταδόθηκε **σκηνή δολοφονίας**, ενώ το επεισόδιο έφερε τη λεκτική και οπτική ένδειξη (**K**), κατά παράβαση του **Κανονισμού 22(1)** των περί Ραδιοφωνικών και

Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π. 10/2000) των προαναφερθέντων Κανονισμών.

Ισχύουν τα γεγονότα του υποστοιχείου 1.

Με επιστολή του ημερομ. **18.11.2008**, ο Δικηγόρος του σταθμού κ. Αριστ. Χατζηπαναγιώτου ανέφερε τα ακόλουθα:

«Η υπό εξέταση υπόθεση αφορά την μετάδοση, από τον Τηλεοπτικό Σταθμό των πελατών μας, σύμφωνα με την επιστολή της Αρχής, ημερομηνίας 5/11/2008, «σκηνή δολοφονίας» κατά την διάρκεια της προβολής επεισοδίου της Ελληνικής σειράς «Ο μεγάλος θυμός».

Η προαναφερόμενη σειρά αποτελείται από 26 επεισόδια τα οποία στο σύνολο τους ήταν κατάλληλα για όλο το κοινό, συμπεριλαμβανομένων και των παιδιών κάτω των 15 ετών .

Ο επιφορτισμένος λειτουργός του σταθμού με την αρμοδιότητα ελέγχου του περιεχομένου των τηλεοπτικών προγραμμάτων για την καταλληλότητά τους να προβληθούν, με περιττήν μάλιστα επιμέλεια, αφαίρεσε από όλην την σειρά οτιδήποτε λεκτικό και οπτικό έκρινε ότι ήταν ακατάλληλο να προβληθεί. Έτσι ολόκληρη η σειρά ήταν σε θέση να χαρακτηριστεί ως κατάλληλη για προβολή εντός της οικογενειακής ζώνης, γι' αυτό έφερε και τη σήμανση (Κ).

Το επεισόδιο το οποίον περιείχε την επίδικη σκηνή και το οποίο προβλήθηκε στις 7/9/2008 ήταν το τελευταίο από τα 26 επεισόδια που ήταν το σύνολο της σειράς, η δε συγκεκριμένη σκηνή προβλήθηκε 9 μόνο λεπτά πριν από το τέλος του επεισοδίου και κατά συνέπεια της όλης σειράς.

Ο αρμόδιος λειτουργός ελέγχου της σειράς με την σκέψη ότι η εν λόγω σκηνή αποτελούσε ένα από τα πιο σημαντικά μέρη της πλοκής και της εξέλιξης του

έργου, έκρινε ότι η επέμβαση του για αφαίρεση της σκηνής θα προκαλούσε ένα μεγάλο χάσμα στην όλη εξέλιξη και πλοκή του έργου αφού μάλιστα, επαναλαμβάνουμε ότι το επεισόδιο αυτό ήταν το τέλος, της εκ 26 επεισοδίων σειράς. Εξάλλου θα αποτελούσε, κατά την αντίληψή του πεπειραμένου και προσεκτικού λειτουργού, πιστεύουμε, έλλειψη σεβασμού προς τους τηλεθεατές που παρακολουθούσαν για μεγάλο χρονικό διάστημα τη τηλεοπτική σειρά και ανέμεναν την εξέλιξη καθώς και το τέλος της.

Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η επίδικη σκηνή δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως μία αποτρόπαια προμελετημένη δολοφονική πράξη, αλλά ένα ατυχές γεγονός όπου ο φερόμενος ως δολοφόνος απλά στην προσπάθειά του να εκφοβίσει τον εραστή της μητέρας του, μετατρέπεται σε τραγικό πρόσωπο, αφού χωρίς να το καταλάβει πυροβολεί την μητέρα του.

Παρά τα ανωτέρω εκτεθέντα, οι πελάτες μας εκφράζουν την βαθιά τους λύπη γιατί ίσως ο αρμόδιος λειτουργός ελέγχου των προγραμμάτων του σταθμού θα μπορούσε να αντιμετωπίσει με μεγαλύτερη αυστηρότητα και την εν λόγω σκηνή ώστε να μην παραστεί ανάγκη σήμερα, στον σταθμό να μην απολογείται για κάτι που μπορούσε να αποφύγει.

Εν όψει των ανωτέρω και του γεγονότος ότι το υπό εξέταση θέμα αφορά μίαν και μόνον μεμονωμένη σκηνή στην όλην σειρά που προβλήθηκε, αλλά και για την έκφραση της βαθιάς και ειλικρινούς λύπης των πελατών μας, υποβάλλομεν την παράκληση όπως η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης, επιδείξει όσον το δυνατόν μεγαλύτερη επιείκεια κατά την απόφασή της».

Σημειώνεται ότι ο σταθμός δεν εξέφρασε την επιθυμία να παραστεί κατά την εκδίκαση της υπόθεσης.

Έχουμε μελετήσει με μεγάλη προσοχή όλα τα ενώπιόν μας στοιχεία και περιστατικά, συμπεριλαμβανομένων και των γραπτών εξηγήσεων του

Δικηγόρου του σταθμού και κατόπιν προσεκτικής παρακολούθησης του σχετικού ψηφιακού δίσκου, που περιλαμβάνει τη μετάδοση του συγκεκριμένου επεισοδίου, κρίνουμε ότι:

Στις **7.9.2008**, μεταξύ των ωρών **16:15 και 18:00**, κατά τη διάρκεια του επεισοδίου της ελληνικής σειράς «**Ο Μεγάλος Θυμός**», μεταδόθηκε **σκηνή δολοφονίας**, ενώ το επεισόδιο έφερε τη λεκτική και οπτική ένδειξη (**K**) (υποστοιχείο **3**), χωρίς ο σταθμός να διασφαλίσει ώστε οι **τηλεθεατές να είναι ενήμεροι σχετικά με το περιεχόμενο** του προγράμματος που θα παρακολουθούσαν (υποστοιχείο **1**). Επιπλέον, το περιεχόμενο του επεισοδίου δεν ήταν κατάλληλο για όλο το κοινό, συμπεριλαμβανομένων και των παιδιών κάτω των δεκαπέντε ετών (υποστοιχείο **2**) (Τα γεγονότα των υποστοιχείων εκτίθενται στη σελίδα 3 της απόφασης).

Σε σχέση με τους ισχυρισμούς του Δικηγόρου του σταθμού στην επιστολή του ημερομ. 18.11.2008, η Αρχή επισημαίνει τα ακόλουθα:

Ως προς τον ισχυρισμό ότι το επεισόδιο με την επίδικη σκηνή ήταν «*το τελευταίο από τα 26 επεισόδια που ήταν το σύνολο της σειράς*», ο ισχυρισμός αυτός δεν αποτελεί δικαιολογία. Η Αρχή έχει διαπιστώσει τις πιο πάνω παραβάσεις εξετάζοντας την επίδικη σκηνή του επεισοδίου και όχι τη σειρά ως σύνολο. Δεδομένου ότι «*η εν λόγω σκηνή*», όπως ισχυρίζεται ο Δικηγόρος του σταθμού, «*αποτελούσε ένα από τα πιο σημαντικά μέρη της πλοκής και της εξέλιξης του έργου*», θα μπορούσε κάλλιστα το επεισόδιο με τη συγκεκριμένη σκηνή να μεταφερθεί και να προβληθεί σε άλλη ώρα εκτός οικογενειακής ζώνης. Οι ισχυρισμοί του Δικηγόρου του σταθμού για τη σημασία της σκηνής ή του χαρακτηρισμού της ως «*ένα ατυχές γεγονός όπου ο φερόμενος ως δολοφόνος απλά στην προσπάθειά του να εκφοβίσει τον εραστή της μητέρας του, μετατρέπεται σε τραγικό πρόσωπο, αφού χωρίς να το καταλάβει πυροβολεί τη μητέρα του*» δεν μειώνουν σε καμία περίπτωση το μέγεθος και τη διάρκεια (η εν λόγω σκηνή διήρκεσε γύρω στο ένα λεπτό και δεκαπέντε δευτερόλεπτα) της

έντονης βίας που περιείχε η σκηνή και της βλάβης που είναι δυνατό να προκλήθηκε στους ανήλικους που παρακολουθούσαν τηλεόραση τη δεδομένη στιγμή.

Οι τηλεοπτικοί σταθμοί επιβάλλεται να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί στα προγράμματα που μεταδίδουν κυρίως τις ώρες που παρακολουθούν ανήλικοι, προκειμένου να μη στιγματίσουν ανεπανόρθωτα την παιδική ψυχή και να διοχετεύσουν τη βία ως μια συνήθη «κοινωνική» πρακτική στο υποσυνείδητο του παιδιού.

Η επίδραση της τηλεοπτικής βίας στην παιδική ψυχολογία και ανάπτυξη είναι ένα ζήτημα που έχει απασχολήσει πολλούς επιστήμονες ανά τον κόσμο και υπήρξε το αντικείμενο πολλών ερευνών:

- Η πρώτη μελέτη που διεξήγαγαν οι Λέοναρντ Έρον και Ρόουελ Χιούζμαν του Ινστιτούτου Κοινωνικών Ερευνών του Πανεπιστημίου του Μίσιγκαν των ΗΠΑ το 1960 σε παιδιά που μεγάλωναν στη Νέα Υόρκη έδειξε ότι η ποσότητα βίας που παρακολουθούν παιδιά στη τηλεόραση στα 8 τους χρόνια σχετίζεται με την επιθετικότητα που εκφράζουν μια δεκαετία αργότερα και με τη σοβαρότητα των εγκληματικών πράξεων που διαπράττουν 22 χρόνια αργότερα, στα 30 τους. Οι μελέτες που ακολούθησαν επιβεβαιώνουν την πρώτη. (*«Ελευθεροτυπία» 9.1.2007*).
- Πριν από δυο χρόνια έρευνα του Πανεπιστημίου του Μπέρμιγχαμ της Βρετανίας προειδοποιούσε τους γονείς να προφυλάσσουν τους μικρούς τηλεθεατές από τις βίαιες σκηνές της μικρής οθόνης. Η έρευνα κατέδειξε ότι η κατανάλωση εικόνων φρίκης και βίας, η «παθητική τηλεθέαση» βίαιου περιεχομένου (τηλεόραση) όσο και η «αμφίδρομη» (βιντεοπαιχνίδια) επηρεάζουν σημαντικά τα συναισθήματα των παιδιών και αυξάνει την πιθανότητα να αναπτύξουν επιθετικότητα. (*«Ελευθεροτυπία» 9.1.2007*).

- Σχέση μεταξύ επιθετικότητας και τηλεθέασης κατέδειξε έρευνα του Κέντρου Ερευνών και Ανάπτυξης του Intercollege Κύπρου με αντιπροσωπευτικό δείγμα 400 μαθητές – μαθήτριες σε 12 γυμνάσια και 12 δημοτικά σχολεία σε παγκύπρια βάση. Κατεδείχθη ότι τα παιδιά που παρακολουθούν περισσότερες από 1 – 2 ώρες τηλεόραση την ημέρα είναι πιο επιθετικά από εκείνα που βλέπουν λιγότερη τηλεόραση. Επίσης, τα παιδιά που παρακολουθούν τηλεοπτικά προγράμματα σε προχωρημένες ζώνες ενηλίκων (μετά τις 8μ.μ. και, ακόμα περισσότερο, μετά τις 11.00μ.μ.), καθώς και εκείνα που παρακολουθούν προγράμματα με βία, είναι πιο επιθετικά από εκείνα που παρακολουθούν ψυχαγωγικά και άλλα μη – βίαια προγράμματα, στις πρώτες απογευματινές και βραδινές ζώνες (*Πρακτικά Συμποσίου για την Τηλεοπτική Βία, 12.10.2002 Πανεπιστήμιο Κύπρου*).
- Βάσει των διαφόρων ερευνών έχουν διατυπωθεί και διάφορες θεωρίες, οι πλείστες από τις οποίες χαρακτηρίζουν τις επιδράσεις της βίας που προβάλλεται από τα ΜΜΕ ως καταστροφικές. Σύμφωνα με σχετική παρέμβαση / εισήγηση του Δρ. Χρύσανθου Χρυσάνθου (Διδάκτορα Κοινωνιολογίας του Τμήματος Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Κύπρου με ειδίκευση στα ΜΜΕ) στο Συμπόσιο για την Τηλεοπτική Βία (*12.10.2002 Πανεπιστήμιο Κύπρου*) ορισμένοι επιστήμονες έδωσαν άφεση αμαρτιών στη βία από τα ΜΜΕ, στηριζόμενοι στην **Αριστοτελική κάθαρση (the katharsis theory)**. Κατά τον Αριστοτέλη η τραγωδία λειτουργεί εξαγνιστικά για τον θεατή. Για τον ίδιο λόγο σύμφωνα με τους υποστηρικτές αυτής της θεωρίας, η φανταστική τέλεση πράξεων βίας κατευνάζει τις βίαιες τάσεις και αποτρέπει την πραγματοποίησή τους. Για να αποδείξει αυτή την υπόθεση ο Feshbach (1971) πραγματοποίησε μια έρευνα με τη συμμετοχή φοιτητών. Όπως διαπιστώθηκε από την έρευνα, η επιθετικότητα των φοιτητών αυτών εκτονώθηκε μετά την παρακολούθηση αγώνα μποξ από την τηλεόραση. Η θεωρία αυτή συγκεντρώνει πολύ μικρή υποστήριξη ανάμεσα στους ερευνητές

(Παπαθανασόπουλος, 1997). Στον αντίποδα βρίσκεται η **θεωρία της διέγερσης (the stimulation theory)**. Αυτή υποστηρίζει ότι η παρακολούθηση σκηνών βίας από τα ΜΜΕ ερεθίζει την επιθετικότητα του ατόμου και οδηγεί στη μίμηση πράξεων βίας. Ο πρώτος που έκανε αναφορά σε αυτό το φαινόμενο ήταν ο Dollard (1939) ο οποίος το απέδωσε στην απογοήτευση, δηλαδή την ψυχική κατάσταση, στην οποία περιέρχεται το άτομο όταν δεν πραγματώνονται οι προσδοκίες του. Το πόρισμα αυτό στηρίζουν και οι έρευνες του Berkowitz (1970). Κατά τη **θεωρία της μάθησης (the learning theory)** οι παρενέργειες των ΜΜΕ έγκεινται στο ότι εμφυσούν στο κοινό, κυρίως στους νέους και τα παιδιά, βίαια πρότυπα συμπεριφοράς. Αυτά τα πρότυπα παραμένουν στον ψυχικό κόσμο τους, χωρίς να εκδηλώνονται αμέσως, δηλαδή βρίσκονται σε λανθάνουσα κατάσταση. Ένα ερέθισμα, όπως η **παρακολούθηση σκηνών βίας, είναι δυνατόν να ενεργοποιήσει αυτά τα πρότυπα και να εξωθήσει σε βίαιη συμπεριφορά**. Στις έρευνες του ο Bandura (1963) διαπίστωσε ότι οι θεατές έχουν την τάση να μιμούνται περισσότερο τη βίαιη πράξη που επιβραβεύεται στη μικρή οθόνη, παρά εκείνη που τιμωρείται. Από μια άλλη άποψη, η **επαναλαμβανόμενη κατά κόρον παρακολούθηση σκηνών βίας κάμπει τις αντιστάσεις του θεατή, ο οποίος εκλαμβάνει τη βίαιη συμπεριφορά ως απόλυτα φυσιολογική, ακόμη και στην πραγματική ζωή**. Αυτή είναι η εξήγηση που δίνει η **θεωρία του εθισμού (the habitualization theory)**. Από τη γνωστή πολύχρονη έρευνα του Belson (1978) διαφαίνεται ότι παρατηρούνται αλλαγές στη συμπεριφορά του ατόμου, το οποίο εκτίθεται παρατεταμένα στα μηνύματα βίας από την τηλεόραση. Σε μια εξίσου πολυετή έρευνά της η Siegel (1982) παρατήρησε ότι τα ίδια τα άτομα δεν συνειδητοποιούν τις αλλαγές στη συμπεριφορά των ατόμων μετά από εκτεταμένη παρακολούθηση βίαιων τηλεοπτικών προγραμμάτων.

Στην Κυπριακή νομοθεσία, ο Νομοθέτης θέλοντας να προστατεύσει τα παιδιά από προγράμματα μη κατάλληλα προς παρακολούθηση, ήτοι προγράμματα που περιέχουν σκηνές βίας, ερωτικές σκηνές, λεκτικό υλικό ή θεματολόγιο ακατάλληλο για ανηλίκους, θέτει περιορισμούς ως προς το περιεχόμενο των προγραμμάτων που μπορούν να μεταδίδονται εντός της οικογενειακής ζώνης.

Η έννοια της οικογενειακής ζώνης στηρίζεται στην αντίληψη ότι η είσοδος της τηλεόρασης στο κάθε σπίτι, επιβάλλει σεβασμό και συμμόρφωση προς τους τρόπους και κανόνες συμπεριφοράς μιας οικογένειας, από τις 05:30 το πρωί μέχρι τις 21:00 ή 22:00 το βράδυ, που ορίζεται σαν οικογενειακή ζώνη. Στη διάρκεια αυτής της περιόδου, το περιεχόμενο κάθε εκπομπής επιβάλλεται να είναι κατάλληλο για όλη την οικογένεια. Η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου δίδει ιδιαίτερη έμφαση στα πιο πάνω θέματα και στη τήρηση προνοιών της νομοθεσίας.

Εν όψει των ανωτέρω η Αρχή κρίνει και αποφασίζει ότι υπάρχουν παραβάσεις των **Κανονισμών 21(5)** (υποστοιχείο **1**), **21(6)** (υποστοιχείο **2**) και **22(1)** (υποστοιχείο **3**) των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών (Κ.Δ.Π. 10/2000).

Η Αρχή σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου **3(2)(ζ)** έδωσε στο σταθμό το δικαίωμα να ακουσθεί και μπορεί να προχωρήσει στην επιβολή των, κατά την κρίση της, επιβαλλόμενων κυρώσεων.

Παρά ταύτα και υπό το φως των περιστάσεων της υποθέσεως, η Αρχή δίνει στο σταθμό την ευκαιρία να ακουσθεί και μετά τη διαπίστωση των παραβάσεων για σκοπούς επιβολής κυρώσεων.

Η Αρχή καλεί το σταθμό, εάν επιθυμεί, όπως υποβάλει τις εισηγήσεις και απόψεις του εγγράφως για σκοπούς επιβολής κύρωσης μέσα σε δεκατέσσερις (14) μέρες από τη λήψη της παρούσας. Σε περίπτωση που δεν ληφθεί απάντηση μέσα στην πιο πάνω προθεσμία, η Αρχή θα προχωρήσει στην επιβολή κύρωσης.

(Ν. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ)
Πρόεδρος
Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου

κ.π.

ΑΡΧΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΚΥΠΡΟΥ**(ΥΠΟΘΕΣΗ ΑΡ. 77/2008(2))****ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΠΑΡΑΒΑΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ
ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟ ΣΤΑΘΜΟ «ΜΕΓΑ»****Ημερομηνία Απόφασης: 17 Φεβρουαρίου, 2010**

Ενώπιον: κ.κ. Νίκου Παπαϊωάννου, Προέδρου, Ανδρέα Ιωάννου, Αντιπροέδρου, Άντρου Μιχαηλίδη, Μαίρης Κουτσελίνη, Μαρίας Δωρίτη, Ανδρέα Κωνσταντινίδη και Άλεξ Ευθυβούλου, Μελών.

ΑΠΟΦΑΣΗ

Στις **23 Σεπτεμβρίου 2009** η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου αποφάσισε ότι στην παρούσα υπόθεση υπάρχουν παραβάσεις των **Κανονισμών 21(5), 21(6) και 22(1)** των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π. 10/2000).

Οι πιο πάνω Κανονισμοί αναφέρουν:

21(5) Οι σταθμοί έχουν την ευθύνη να διασφαλίζουν ότι οι τηλεθεατές ή ακροατές είναι πάντοτε ενήμεροι σχετικά με το περιεχόμενο του προγράμματος που παρακολουθούν.

21(6) «Οι σταθμοί εξασφαλίζουν όπως τα προγράμματα τα οποία μεταδίδονται εντός οικογενειακής ζώνης είναι κατάλληλα για όλο το κοινό, συμπεριλαμβανομένων και των παιδιών κάτω των δεκαπέντε ετών».

22(1) Με βάση τα κριτήρια που αναφέρονται στους παρόντες Κανονισμούς δίνονται προειδοποιήσεις σχετικά με τη φύση της εκπομπής, είτε αυτή

βρίσκεται χρονικά εντός της οικογενειακής ζώνης είτε εκτός. Η προειδοποίηση αυτή έχει τρεις μορφές –
(α) Γραπτή προειδοποίηση στον ημερήσιο τύπο και στα ραδιοτηλεοπτικά περιοδικά
(β) ακουστική (λεκτική) πριν από την έναρξη της εκπομπής
(γ) οπτική, με οπτική ένδειξη κάθε δέκα λεπτά στο κάτω αριστερό μέρος της οθόνης ως εξής:

- (ii) (K) σε παρένθεση χρώματος πράσινου για προγράμματα κατάλληλα για γενική παρακολούθηση».*
- (ii) (12) σε παρένθεση χρώματος κίτρινου για προγράμματα ακατάλληλα για άτομα κάτω των δώδεκα ετών*
- (iii) (15) σε παρένθεση χρώματος μπλε για προγράμματα ακατάλληλα για άτομα κάτω των δεκαπέντε ετών*
- (iv) (18) σε παρένθεση χρώματος κόκκινου για προγράμματα ακατάλληλα για άτομα κάτω των δεκαοκτώ ετών*
- (v) (A) σε παρένθεση για προγράμματα έντονου ερωτικού περιεχομένου».*

Η Αρχή, σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 3(2)(ζ), είχε δώσει στο σταθμό το δικαίωμα να ακουσθεί και μπορούσε να προχωρήσει στην επιβολή των, κατά την κρίση της, επιβαλλομένων κυρώσεων.

Παρά ταύτα και υπό το φως των περιστάσεων της υποθέσεως, η Αρχή έδωσε στο σταθμό την ευκαιρία να ακουσθεί και μετά τη διαπίστωση των παραβάσεων για σκοπούς επιβολής κυρώσεων.

Η Αρχή με επιστολή της ημερομηνίας **12.11.2009** κάλεσε το σταθμό, εάν επιθυμεί, να υποβάλει τις εισηγήσεις και απόψεις του εγγράφως για σκοπούς επιβολής κυρώσεων μέσα σε δεκατέσσερις (14) μέρες από τη λήψη της επιστολής. Τονίστηκε επίσης ότι σε περίπτωση που δεν ληφθεί οποιαδήποτε απάντηση μέσα στην πιο πάνω προθεσμία, η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου θα προχωρήσει στην επιβολή κυρώσεων.

Ο σταθμός με επιστολή του δικηγόρου του κ. Αριστ. Χατζηπαναγιώτου ημερομ. **26.11.2009** ανέφερε τα εξής για σκοπούς επιβολής κυρώσεων:

«Πριν η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης προχωρήσει στην επιβολή κυρώσεων σε βάρος του Τηλεοπτικού Σταθμού των πελατών μας «MEGA – Ο ΛΟΓΟΣ», παρακαλούμε όπως, πέραν των όσων αναφέρουμε στην επιστολή μας ημερομ. 18.11.08, το περιεχόμενο της οποίας υιοθετούμε, λάβετε υπόψη και τα πιο κάτω:

1. Το γεγονός ότι η Τηλεοπτική σειρά στο σύνολό της, με τίτλο «Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΘΥΜΟΣ», που αποτελείται από 26 επεισόδια, είναι κατάλληλη για όλο το κοινό και μόνο στο τελευταίο επεισόδιο υπάρχει η επίδικη σκηνή.
2. Η προβολή της εν λόγω σκηνής δεν έγινε με σκοπό να δώσει το μήνυμα επιβράβευσης του τραγικού νέου, ο οποίος από λάθος σκότωσε την μητέρα του.
3. Το ότι ο υιός της πρωταγωνίστριας ουσιαστικά δεν είχε προμελετήσει να σκοτώσει τον εραστή της μητέρας του αλλά απλά να τον εκφοβίσει και δυστυχώς κατέληξε στο τραγικό συμβάν, δεν μπορεί να θεωρηθεί δολοφονία, αλλά ατύχημα και έτσι πιστεύουμε ότι το αντιλαμβάνεται και ο τηλεθεατής. Συνεπώς δεν μπορεί να έχει δυσμενείς επιπτώσεις στην ψυχολογία των ανηλίκων όπως θα συνέβαινε με μια εκ προθέσεως εγκληματική πράξη.
4. Ο πανικός που προκλήθηκε ανάμεσα στους πρωταγωνιστές της σκηνής ήτοι του υιού της πρωταγωνίστριας του έργου και του εραστή της, μετά το συμβάν, αποδεικνύει ακριβώς ότι πρόκειται περί ενός ατυχήματος, πράγμα που επαναλαμβάνουμε, γίνεται σαφές και αντιληπτόν από τους τηλεθεατές και σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως έγκλημα με τα μηνύματα μιας προμελετημένης εγκληματικής πράξης.
5. Το ότι η σκηνή αυτή προβλήθηκε όχι για να εκθειάσει και / ή επαινέσει την βία αλλά ήταν μια και μόνο σκηνή μέσα στα πλαίσια της όλης πλοκής του έργου και μάλιστα ολίγα λεπτά πριν τελειώσει το τελευταίο επεισόδιο της σειράς, πρέπει επίσης να ληφθεί σοβαρά υπόψη.

Από τα ανωτέρω που, ενδεικτικά και όχι περιοριστικά, εκθέτουμε σε καμιά περίπτωση δεν σημαίνει ότι ο Σταθμός των πελατών μας υποστηρίζει την

προβολή της βίας και της εγκληματικότητας. Αντίθετα προσπαθεί με κάθε τρόπο και σχολαστικότητα, στο μέτρο των δυνατοτήτων του να αποφεύγονται κατά την προβολή των προγραμμάτων του, με ιδιαίτερη προσοχή εντός οικογενειακής ζώνης.

Διαβάσαμε τις θέσεις της Αρχής από την σελ. 7 και μετέπειτα της απόφασης και ιδιαίτερα σταθήκαμε στις παραπομπές που αναφέρονται στην επίδραση της τηλεοπτικής βίας στην παιδική ψυχολογία, σύμφωνα με διάφορους επιστήμονες και σχετικές έρευνες. Οι πελάτες μας σέβονται την εν λόγω αναφορά σας, αλλά σε καμία περίπτωση δεν έχουν σχέση με τα μηνύματα ή / και τα συμπεράσματα που βγαίνουν μέσα από την προβολή του επίδικου επεισοδίου και ειδικότερα της επίδικης σκηνής, και ούτε είναι δυνατό και λογικό να ενταχθούν τα γεγονότα του εν λόγω επεισοδίου στο σκεπτικό που προκύπτει από τις εν λόγω παραπομπές της Αρχής.

Εν όψει των ανωτέρω, παρακαλούμε όπως η Αρχή κατά την απόφασή της για επιβολή κυρώσεων, λάβει σοβαρά υπόψη και τα όσα έχουμε ήδη αναφέρει».

Σε σχέση με τους πιο πάνω ισχυρισμούς του Δικηγόρου του σταθμού στην επιστολή του ημερομ. 26.11.2009, η Αρχή αναφέρει τα εξής:

Κατ' αρχήν, η Αρχή επιθυμεί να διευκρινίσει ότι σε καμία περίπτωση δεν ζητά οι εκπομπές να αποψιλώνονται από οποιεσδήποτε σκληρές εικόνες ή περιγραφές και δεν διαφωνεί με τη μετάδοση σκηνών δολοφονίας, αλλά διαφωνεί με τον τρόπο και την ώρα μετάδοσης τέτοιων σκηνών. Στην προκειμένη περίπτωση, ούτε ο τρόπος παρουσίασης, αλλά ούτε και ο χρόνος προβολής της σκηνής ήταν οι ενδεικνυόμενοι από το Νόμο.

Όσον αφορά στο περιεχόμενο της επιστολής του σταθμού ημερομ. 18.11.2008, παραπέμπουμε το σταθμό στην απόφασή μας ημερομ. 23.9.2009, όπου έχουμε απαντήσει σχετικά (σελ. 6 – 10 της απόφασης).

Αναφορικά με τον ισχυρισμό ότι *«η Τηλεοπτική σειρά στο σύνολό της, με τίτλο «Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΘΥΜΟΣ», που αποτελείται από 26 επεισόδια, είναι κατάλληλη για όλο το κοινό και μόνο στο τελευταίο επεισόδιο υπάρχει η επίδικη σκηνή»*, η Αρχή επαναλαμβάνει ότι έχει διαπιστώσει παραβάσεις εξετάζοντας το επεισόδιο με την επίδικη σκηνή και όχι τη σειρά ως σύνολο.

Σε σχέση με τον ισχυρισμό ότι *«η προβολή της εν λόγω σκηνής δεν έγινε με σκοπό να δώσει το μήνυμα της επιβράβευσης του τραγικού νέου, ο οποίος από λάθος σκότωσε την μητέρα του»*, η Αρχή επισημαίνει ότι δεν κρίνει το σκοπό της εν λόγω σκηνής, αλλά το γεγονός ότι η συγκεκριμένη σκηνή είναι σκηνή βίας, η οποία μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τα παιδιά σύμφωνα με τη Νομοθεσία.

Ως προς τον ισχυρισμό ότι ο φόνος δεν ήταν προμελετημένος και ως εκ τούτου *«δεν μπορεί να έχει δυσμενείς επιπτώσεις στην ψυχολογία των ανηλίκων όπως θα συνέβαινε με μια εκ προθέσεως εγκληματική πράξη»*, η Αρχή τον απορρίπτει και τονίζει ότι η πρόθεση ή μη του δολοφόνου, δεν αφαιρεί τη βία από τη συγκεκριμένη σκηνή. Η σκηνή περιείχε βία ανεξαρτήτως του τι είχε κατά νου ο σκηνοθέτης ή ο παραγωγός της σειράς. Τα ίδια ισχύουν και για τον ισχυρισμό ότι *«πρόκειται περί ενός ατυχήματος, πράγμα που επαναλαμβάνουμε, γίνεται σαφές και αντιληπτόν από τους τηλεθεατές και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως έγκλημα με τα μηνύματα μιας προμελετημένης εγκληματικής πράξης»*.

Ο σταθμός παραγνωρίζει ότι τηλεθεατές εντός οικογενειακής ζώνης είναι και τα παιδιά, τα οποία δεν είναι πάντα σε θέση να κατανοήσουν τη σημασιολογία των εικόνων που τα ίδια προσλαμβάνουν, ούτε κατανοούν πλήρως τις δυνάμεις

που διέπουν τις αναπαραστάσεις στην τηλεόραση. Το αντίθετο μάλιστα. Το ανήλικο παιδί των πέντε, έξι, επτά χρόνων, δέχεται αβασάνιστα τις εικόνες που βλέπει και οι οποίες αναπαριστούν πρόθεση έντονης βίας (ο γιος ανασύρει πιστόλι για να σκοτώσει τον εραστή της μητέρας του) και αποτέλεσμα έντονης βίας (η σφαίρα βρίσκει τη μητέρα, η οποία κτυπημένη και ματωμένη στο σημείο του θώρακα, σωριάζεται στο πάτωμα και λίγο αργότερα ξεψυχά με κοντινό πλάνο στο ατάραχο της πρόσωπο, με τα μάτια ανοικτά).

Αναφορικά με τον ισχυρισμό του σταθμού ότι το γεγονός ότι η εν λόγω σκηνή προβλήθηκε *«ολίγα λεπτά πριν τελειώσει το τελευταίο επεισόδιο της σειράς, πρέπει επίσης να ληφθεί σοβαρά υπόψη»*, η Αρχή τονίζει ότι σε ό, τι αφορά στις τηλεοπτικές μεταδόσεις το ένα λεπτό είναι πολύς και παρατεταμένος χρόνος. Ακόμα λοιπόν και εάν η σκηνή βίας διαρκούσε ένα λεπτό ή δευτερόλεπτα, αυτό δεν αποκλείει την πιθανότητα πρόκλησης βλάβης στους ανήλικους που παρακολουθούσαν τηλεόραση τη δεδομένη στιγμή. Εν πάση περιπτώσει, ο ισχυρισμός δεν αλλάζει τα γεγονότα και τις συγκεκριμένες παραβάσεις της Νομοθεσίας.

Σε ό, τι αφορά στον ισχυρισμό του σταθμού ότι οι παραπομπές της Αρχής στις διάφορες έρευνες *«σε καμιά περίπτωση δεν έχουν σχέση με τα μηνύματα ή / και τα συμπεράσματα που βγαίνουν μέσα από την προβολή του επίδικου επεισοδίου και ειδικότερα της επίδικης σκηνής και ούτε είναι δυνατό και λογικό να ενταχθούν τα γεγονότα του εν λόγω επεισοδίου στο σκεπτικό που προκύπτει από τις εν λόγω παραπομπές της Αρχής»*, η Αρχή επισημαίνει ότι η εν λόγω σκηνή ναι μεν ήταν μεμονωμένη, αλλά οι μεμονωμένες σκηνές είναι αυτές που αποτυπώνονται πιο έντονα στο μυαλό του παιδιού. Σε αυτά ακριβώς τα αποτελέσματα αναφέρονταν και οι έρευνες που συμπεριλήφθηκαν στην απόφασή μας ημερομ. 23.9.2009.

Στο σημείο αυτό επιθυμούμε να τονίσουμε ότι η επίδικη σκηνή θα μπορούσε να διαμορφωθεί αναλόγως ώστε να είναι κατάλληλη για την ώρα μετάδοσής

της ή όπως έχουμε αναφέρει και στην απόφασή μας ημερομ. 23.9.2009, θα μπορούσε κάλλιστα το επεισόδιο με τη συγκεκριμένη σκηνή να μεταφερθεί και να προβληθεί σε άλλη ώρα εκτός οικογενειακής ζώνης.

Η Αρχή κρίνει σκόπιμο να επαναλάβει ότι οι σταθμοί έχουν υποχρέωση να τηρούν τον προαναφερθέντα Νόμο και Κανονισμούς και κατ' επέκταση την ευθύνη να ρυθμίζουν τη λειτουργία τους με απώτερο σκοπό τη συνεισφορά τους στη βελτίωση του ραδιοτηλεοπτικού πεδίου.

Οι τηλεοπτικοί σταθμοί, όπως έχουμε επανειλημμένα αναφέρει, επιβάλλεται να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί στα προγράμματα που μεταδίδουν κυρίως τις ώρες που παρακολουθούν ανήλικοι, προκειμένου να μη στιγματίσουν ανεπανόρθωτα την παιδική ψυχή και να διοχετεύσουν τη βία ως μια συνήθη «κοινωνική» πρακτική στο υποσυνείδητο του παιδιού.

Λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη της όλα τα ενόπιον της στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων των γραπτών εξηγήσεων του σταθμού, όπως έχουν εκφρασθεί από το Δικηγόρο του για σκοπούς επιβολής κυρώσεων, ως επίσης τη σοβαρότητα των παραβάσεων και τη συμπεριφορά του σταθμού ως προς τη διάπραξη παρόμοιας φύσεως παραβάσεων, η Αρχή αποφασίζει να επιβάλει στο σταθμό κυρώσεις ως ακολούθως:

Για τις παραβάσεις που έγιναν στις **7.9.2008** το διοικητικό πρόστιμο των **€4.000**, όπως αναφέρεται πιο κάτω:

- Για την παράβαση του **Κανονισμού 21(6)** των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π. 10/2000) (υποστοιχείο **2**) το διοικητικό πρόστιμο των **€4.000**.
- Για την παράβαση του **Κανονισμού 21(5)** των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π. 10/2000) (υποστοιχείο **1**) η Αρχή δεν επιβάλλει οποιαδήποτε κύρωση, λόγω

ομοιότητας των γεγονότων και συστατικών στοιχείων της συγκεκριμένης παράβασης με εκείνα του υποστοιχείου 2.

- Για την παράβαση του **Κανονισμού 22(1)** των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π. 10/2000) (υποστοιχείο **3**) η Αρχή δεν επιβάλλει οποιαδήποτε κύρωση, λόγω ομοιότητας των γεγονότων και συστατικών στοιχείων της συγκεκριμένης παράβασης με εκείνα του υποστοιχείου 2.

Ο σταθμός καλείται να εμβάσει προς την Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου το διοικητικό πρόστιμο των **€4.000** που του έχει επιβληθεί μέσα σε τριάντα (30) μέρες από την κοινοποίηση σ' αυτόν της παρούσας απόφασης.

(ΝΙΚΟΣ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ)
Πρόεδρος
Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου